

Nieuwsbrief

Jaargang 23, nummer 2, zomer 2009

HVC

HVC Nieuwsbrief

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.

Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de nieuwsbrief gratis. De contributie van de vereniging
bedraagt € 15,00 per jaar; voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de
contributie € 9,00 per jaar.

**Redactieteam: Bram van Bochove
Hans Bolkestein, Frans van Es, Ger Mulder**

Inhoud

1. Van de voorzitter,	pag. 30
2. Een lintje voor Anna Swets-van Soest	pag. 31
3. In memoriam Maarten Visser	pag. 32
4. Stormvloed aan den IJssel	pag. 34
5. Schoolmeester in Capelle in Franse tijd	pag. 39
6. Het capels dialect; wie kan mij helpen	pag. 41
7. De beursvloer	pag. 42
8. Van Dijkdorp tot Woonstad	pag. 43
9. Blik op West	pag. 46
10. Zr. Ms. Atlas	pag. 47
11. Christelijke ontspanningsvereniging MEVO	pag. 49
13. Bloemlezing uit het notarieel archief	pag. 53
13. Vragen van de Beeldbank	pag. 55
14. Wat ligt er op de planken van het depot	pag. 56

Lijst van bestuursleden

Mevrouw A. v.d. Bremen	voorzitter	010 - 284 95 48
J. M. van Leest	secretaris/pr	010 - 458 65 05
Mevrouw A. Swets	penningmeester/ledenadmin.	010 - 450 68 83
Mevrouw A. Scheffer	exposities/voorlichting	010 - 421 64 18
A. van Bochove	facilitair beheer	010 - 450 60 08
Vacature	educatie	
Vacature	collectievorming en -beheer	

*Het Historisch Museum aan de Bermweg 13, gevestigd in het
Jan Anne Beijerinckgemaal, is bereikbaar op tel. 010 - 450 00 80
Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl
Gironummer 4395118*

Bij de omslag:

*Gezicht op de Nijverheidstraat met links de afrit naar de Van Speykstraat,
uit het zuidwesten, een tekening van C. Witters
Collectie Gemeentearchief Rotterdam*

Van de voorzitter

Op 25 maart j.l. hebben we voor het eerst weer gebruik gemaakt van de locatie aan de Bermweg. Niet in het gemaal zelf, maar in de educatieve ruimte achter het gemaal. Met ca. 40 bezoekers hebben we daar onze Algemene Ledenvergadering gehouden. Nog wat geïmproviseerd en zoekend naar de beste opstelling voor de stoelen, maar toch, het begin was er.

Inmiddels hebben we er ook al een aantal schoolklassen ontvangen en kan geconcludeerd worden dat de nieuwe ruimte zich hier goed voor leent. Zeker in combinatie met de buitenruimte. Maar er is nog veel werk te doen voordat het hele complex officieel geopend zal worden op 11 september a.s. en voordat het publiek alles kan komen bekijken op 12 september a.s. tijdens Open Monumentendag.

We denken nog zeker tot 1 juli aan de Mient te blijven, dus zal er de komende tijd druk gependeld gaan worden tussen de Mient en de Bermweg.

Dat we bij de herinrichting ook hulp van buitenaf krijgen kunt u verderop lezen en zien in het stukje DE BEURSVLOER; FIRMA VAN DELFT INFRA HELPT DE HVC.

De schouw ligt er nu en moet nog worden opgeknapt. Dat houdt in, roestvrij maken en opnieuw in de verf zetten. WE KUNNEN HIER BEST WAT HULP BIJ GEBRUIKEN, DUS MELDT U AAN.

Tegelijk met de opening van het J.A. Beijerinckgemaal zal in het Ketelhuis ook een nieuwe expositie geopend worden. Die gaat deze keer, vanzelfsprekend, over het gemaal en de polder. Momenteel wordt hier druk aan gewerkt. En ondertussen is de fototentoonstelling 'Blik op West' te zien in het herdenkingsgebouw op de Begraafplaats aan de Nijverheidstraat. Verderop in de Nieuwsbrief leest u hier meer over.

En of dit alles nog niet genoeg is zijn we ook van plan om in november 2009 het boek 'Van Dijkdorp tot Woonstad; een eeuw wonen in Capelle aan den IJssel' te presenteren. Ook hierover kunt u in deze Nieuwsbrief lezen. En u kunt alvast intekenen voor één of meer exemplaren. Daarvoor zit een los bestelformulier bij deze Nieuwsbrief.

We kunnen, zonder overdrijving, stellen dat de HVC springlevend is.

En dat dankzij de inzet van velen binnen de HVC.

Anna Swets, onze penningmeester, is daar één van. Voor die inzet en voor de jarenlange mantelzorg die Anna geeft, is Anna op 29 april j.l. koninklijk onderscheiden.

Hoe dat in z'n werk ging? Ook dat kunt u lezen/zien in deze Nieuwsbrief.

*Anneke van den Bremen,
voorzitter*

Een lintje voor Anna Swets-van Zoest

Woensdag 29 april stapte onze penningmeester, Anna Swets, niets vermoedend het Van Cappellenhuis binnen. Ze was uitgenodigd omdat een bekende van haar een lintje zou krijgen. Maar toen ze rondkeek zag ze wel heel veel familieleden en mensen van de HVC. En toen viel het kwartje.

In haar toespraak zei de burgemeester, Joke van Doorne, dat Anna niet gauw op de voorgrond treedt. Maar toch is niet ongemerkt gebleven dat Anna zich al heel veel jaren inzet voor anderen, zowel binnen- als buitenshuis. Als mantelzorgster voor Ard, haar man. Maar ook voor allerlei familieleden. En dan nog het vele verenigingswerk, de korfbal, het Rode Kruis om een paar te noemen. En niet te vergeten al haar activiteiten voor de HVC.

Voor dit alles kreeg Anna het lintje opgespeld door de burgemeester. En waren er bloemen voor Ard.

Anna, nogmaals, namens ons allemaal GEFELICITEERD.
Je hebt het meer dan verdiend!!!!

Anneke van den Bremen

IN MEMORIAM MAARTEN VISSER (1929-2009)

Tijdens een druk bezochte, ingetogen plechtigheid op donderdag 16 april 2009 in de aula van de begraafplaats ‘Schollebaar’ werd, voorafgaand aan zijn begrafenis, afscheid genomen van Maarten Visser. Vijf dagen eerder was hij op 80-jarige leeftijd overleden in het IJsselland ziekenhuis, waar hij sinds 5 april verbleef na een spoedopname als gevolg van een hartinfarct.

Maarten Visser zag op 14 februari 1929 het levenslicht aan de Schaaldijk in Kralingseveer (Rotterdam), in een huis tegenover de oude veerdam van het veer naar IJsselmonde. Hij stamde uit een geslacht van rivier vissers, dat teruggaat tot halverwege de 15e eeuw. Zijn grootvader, ook een Maarten, was de eerste die dit beroep niet meer uitoefende. In 1930 verhuisde Maarten met zijn ouders en tweelingbroer Thijs naar de Nijverheidstraat in Capelle aan den IJssel om per 1 augustus 1941, na de annexatie van dit deel van Capelle, weer Rotterdammer te worden. Echter na 20 jaar werd Maarten opnieuw Capellenaar en inwoner van West. Na de lagere- en de ambachtschool ging hij in 1943 aan de slag als leerling-bankwerker bij de scheepswerf van Marckmann aan de IJsseldijk, welke werf vanaf 1 januari 1947 verder ging onder een nieuwe eigenaar en de naam IJsselwerf. In 1948 vertrok Maarten naar machinefabriek De Jong van Vlaardingen, om een jaar later in dienst te treden van machinefabriek Olthof aan de Nijverheidstraat in Capelle. Bij de laatste werkte hij het grootste deel van zijn arbeidzame leven. Rugproblemen waren er de oorzaak van dat Maarten de firma Olthof moest verlaten en als archiefmedewerker in dienst trad bij Stichting Vervoer- en Havenbedrijven. Uiteindelijk kwam hij geheel in de w.a.o. terecht.

Naast het dagelijkse werk stond het leven van Maarten Visser geheel in het teken van de geschiedenis, die van Kralingseveer en Capelle aan den IJssel in het bijzonder. Al in zijn jeugd verzamelde hij foto's en gegevens over de omgeving waar hij geboren en getogen was en heel zijn leven heeft gewoond. Hierbij zag hij Capelle en Kralingseveer als één, de gemeentegrens bestond voor hem niet. En het bleef niet bij het verzamelen alleen. Als verwoed amateur-archeoloog was Maarten in de jaren zestig van de vorige eeuw vaak te vinden bij het blootleggen van de fundamente van de edelmanswoning aan het Slotplein en het Slot van Capelle. Ook zocht hij gedreven naar restanten van de watermolen in de Ketensepolder en de ‘Cappel’ waaraan Capelle aan den IJssel haar naam dankt. De vondsten werden door Maarten uitgebreid gefotografeerd en gedocumenteerd.

Maarten Visser was één van de oprichters van de HVC en maakte vanaf de oprichting in februari 1987 tot april 1992 deel uit van het bestuur. Ook na die periode bleef hij zich inzetten voor het onderzoeken en uitdragen van de Capelse historie. Veelvuldig ging hij voor het geven van lezingen op pad naar scholen

en verenigingen. Lezingen die hij zelf samenstelde, waarbij de veelal zelfgemaakte foto's en dia's de inhoud extra interessant maakten.

Hij behoorde eveneens tot de initiatiefnemers van het boek 'Capelle aan den IJssel. De Geschiedenis' dat in 1991 verscheen en waarvan hij het eerste exemplaar aan burgemeester Jan Verbree mocht overhandigen. Bijzonder trots was hij op 'Waar Maas en IJssel samenstromen', een boek over Kralingseveer dat hij in 1994 samen met Arie van der Velden schreef. Groot was zijn betrokkenheid bij de herbouw van het paviljoen van het bekende Zalmhuis, waarvoor Maarten in 1999 de eerste paal mocht slaan, dit als dank voor het beschikbaar stellen van historisch materiaal en waardevolle ondersteuning. Teleurgesteld was hij over het feit dat zijn grote wens, het maken van een boek over de zalmhandel in Kralingseveer en het Zalmhuis, om diverse redenen geen werkelijkheid is geworden. Voor dit boek, waarvan de titel moest gaan luiden 'Een broodje zalm aan het Kralingsche Veer', had hij inmiddels veel materiaal verzameld. Dat hij zaterdag 11 september 2004 tijdens Open Monumentendag de officiële opening van de HVC-expositie 'Merck toch hoe sterck – Capelle in verdediging' mocht verrichten zag hij als een erkenning van zijn werk voor de vereniging. Jaren later deed hem dat nog steeds deugd.

Velen die Maarten Visser hebben gekend zullen zich hem herinneren als een inspirerend onderzoeker en verteller. Een gedreven man die veel waardevol werk heeft verricht, waarbij zijn bijdrage aan de HVC-fotocollectie in het oog springt. De collectie 'Maarten Visser' zal tot in lengte van jaren herinneren aan de man die veel van wat in Capelle aan den IJssel en Kralingseveer is verdwenen voor het nageslacht op de gevoelige plaat heeft vastgelegd.

Paul Weyling

Stormvloed aan de IJssel

De samenstellers van het boek Stormvloed aan De IJssel - dat ik kreeg via mijn schoonzuster Wil van Kooij-Seinstra - wil ik complimenteren voor de uitvoerige documentatie (foto's, afkondigingen , afdrukken van officiële proclamaties) uit deze beruchte periode. Mijn tweelingbroer Ron en ik, Ren van Kooij, waren toen ongeveer acht jaar oud en hebben zo onze eigen herinneringen aan die tijd.

Op de eerst plaats wil ik mijn excuses maken over bepaalde mensen waarover ik in mijn jeugd geen best beeld had.

Vooral Ing. C. van Damme, opzichter bij de gemeentewerken in Capelle aan den IJssel. Deze man hebben wij leren kennen door hem te pesten en uit te dagen. In die tijd werd zand gestort bij betonfabriek Feenstra op de afrit naar de Rozenburg, waar ook de nieuwe school van Cupedo verrees. Later werden klinkers aangevoerd voor de bestrating; ladingen vol. Ideaal voor het bouwen voor ons van grote forten en er zal menige steen gebroken zijn.

Als de dhr. C. van Damme in gaten kreeg, dat wij daar zaten, dan kwam hij op zijn brommertje en vloog letterlijk en figuurlijk achter ons aan de Oude Plaats in. Waar wij heer en meester waren. Ieder poortje met - of zonder hekje of struik - kenden wij. En dan op een afstandje afwachten wat er gebeurde. Tot hij letterlijk en figuurlijk op zijn 'bek' ging en hij foeterend afdroop. Het pleit hadden wij gewonnen.

Ook burgemeester J. van Dijk kwam er in ons denken niet best vanaf. Wij vonden het maar een arrogante zelf ingenomen gast. Ook de burgemeester bieden wij onze welgemeende excuses aan voor het beeld dat wij toen van hem hadden. Zijn kordate optreden gedurende de stormvloed en daarna dwingt respect af.

Ing. C. Van Damme (1922), opzichter/Technisch ambtenaar bij de gemeente Capelle aan den IJssel (1950 - 1987), organiseerde in de rampnacht de bescherming van de Ketensedijk en toonde daarbij grote moed.

Foto: Gemeentearchief Capelle aan den IJssel.

Ook voor de dominees, die hun discipelen naar de rampgebieden zonden, heb ik nu diep respect. Maar ook weet ik dat er waren, die zeiden 'op de dag des Heren wordt niet gewerkt'. Je leefde als kind in een heel andere wereld en realiseerde je niet wat er zich allemaal afspeelde.

Van de rampdag zelf is ons niet veel meer bij gebleven. 's Nachts hadden we toch rustig geslapen, maar 's morgens was pa niet aanwezig, want hij was aan het helpen aan de Ketensedijk. Eén ding viel in ieder geval mee: we hoefden niet naar de zondagschool. En het leren van een versje op zeggen zat er ook niet in! Dit was altijd een drama.

Door de jaren heen is de situatie in Capelle aan den IJssel nogal wat veranderd. Vroeger bestond Capelle uit vier wooneenheden: Keten, verbonden door de Ketensedijk met de Oude Plaats, via de dijk naar Dorp, en langs de Kerklaan zo naar de Polder. Wij moesten over de dijk vanaf de Oude plaats naar het Dorp lopen en halverwege de Kerklaan was de zondagsschool. Een heel stuk lopen dus.

Soms hadden wij geluk dat de voetbalvereniging Zwervers een uitwedstrijd had en dan mochten wij tot de zondagschool meerijden, waar we met tegenzin uitstapten. Pa was penningmeester van de Zwervers en daardoor hadden we wat voorrechten.

De openbare lagere school van meester Cupedo was op het Dorp, gelegen achter het pension van mevrouw Koppenol, waar de gemeenteklerk W. Stolk zijn intrek had, voor de kerk aan de Kerklaan.

Werkzaamheden aan de Ketensedijk ter versteviging van de dijk door nijvere vrijwilligers na de watersnoodramp van 1 februari 1953.

Foto: Gemeentearchief Capelle aan den IJssel.

Op 1 februari zijn we toch stiekem op de dijk bij het sluisje gaan kijken. Het water stond verschrikkelijk hoog, zo hoog had ik het nooit eerder gezien. In de dagen die volgden en wij weer naar school moesten zag je de ravage en de rotzooi op de dijk, die het water had aangericht.

Ook kwamen kort daarop de verhalen los: “Schip bij Hitland vanaf Oudekerk aan den IJssel in de dijk gevaren om doorbreken te voorkomen. Heldhaftig gedrag van mensen, werkend aan de Ketensedijk, die tot aan hun middel in het water stonden om zandzakken te storten.”

Hier onder volgt een indruk van mijn tweeling broer Ron.

Wat mij van de watersnoodramp van 31 januari / 1 februari 1953 altijd bijgebleven is, dat ik als zevenjarig jongetje aan het eind van de middag van een vriendje uit de Mauritsstraat (fam. Van Dam) kwam op weg naar mijn huis in de Alexanderstraat, dat het zo angstig stil was en er geen mens te zien, zodat ik zo snel mogelijk thuis wilde zijn. Van de rampnacht zelf heb ik geen herinnering.

Van de volgende morgen weet ik niet meer of wij toen nog naar school zijn gegaan via de dijk, maar wel dat de ravage heel groot was: wegdek weggeslagen, omgewaaide bomen en veel zand. De Ketensedijk was onbegaanbaar en helemaal verwoest.

Ook kan ik mij, Ren, nog levendig de inzamelingen van geld en kleding herinneren, die niet altijd op de juiste adressen terecht kwamen. Er zijn altijd mensen die van de situatie misbruik maken; dat schijnt bij bepaalde soorten mensen erin gebakken te zitten.

Het verhaal van Coby Weekers uit Stavenisse heeft toentertijd in onze klas grote indruk gemaakt, want Pietje, haar paar jaar oudere broertje, kwam bij ons in de klas te zitten. Later, toen zij naar de Frederik Hendrikstraat verhuisden, zijn wij vriendjes geworden.

Kort daarop begonnen de veranderingen elkaar in een snel tempo op te volgen. Met man en macht werd de zwaar getroffen Ketensedijk hersteld.

Het Deltaplan werd aan genomen. En dat betekende voor Capelle en Krimpen een vaste oeververbinding (toen al te klein gepland voor het verkeer) en een beweegbare stormvloedkering. Voor de Krimpenaren een geluk, zo konden zij zich ook wat ontwikkelen! Onze ontwikkelingshulp! Dat was in beide gevallen een hele klus.

Zandwagens reden af en aan om zand voor een afrit te storten tussen de oude spoordijk en de Ketensedijk. Honderden tonnen zand zijn er gestort; ze wilden de zandlaag laten zakken, tot deze de zandplaat diep onder de veenlaag bereikt had. De veenlaag moest naar alle kanten weggedrukt worden om zodoende ruimte te maken voor het zand. De gevolgen waren onvoorspelbaar: Het voetbalveld van v.v. Capelle werd een knollentuin met grote molshopen (het ‘waterbed’ effect). Wat er met de oude begraafplaats is gebeurd is zal ik maar niet verder beschrijven.

Voor ons een leuke bijkomstigheid was, dat bootjes van Rijkswaterstaat nogal eens afmeerden bij het sluisje en soms mochten wij na veel soebatten meevaren naar de bouwput van de sluis, waar een damwand was geslagen die ze leeggepompt hadden.

En daar liep je dan op de bodem van de IJssel. Een hele belevenis.

Welke Capellenaar kan zich niet meer de RET-bus herinneren, die zich al slingerend over de dijk via de Oude plaats, Capelle-West, Kralingseveer, het waterleidingbedrijf bij de Van Gent-kazerne, via Excelsior en het Oostplein naar Station Blaak reed? Langs huisjes, fabrieken, binnen- en buitendijks. Het had een heel aparte sfeer!

Van lieverlee werd bijna alles gesloopt en een kale vlakte bleef over.

Gelukkig heb ik de waterkering niet veel naar beneden gezien. Maar toch voor andere doeleinden. In de strenge winter van '62-'63 werd deze neergelaten om het zoutgehalte, dat steeds verder de IJssel binnendrong, tegen te houden.

Er werd daar op een nacht door de ijsclubs van Capelle en Krimpen een geweldige ijsbaan gecreëerd. Een fantastische ijsbaan, met pierement en koek- en zopiekramen. Een geweldige happening. Dit zal ik, en velen met mij, mijn hele leven niet meer vergeten.

De opening van de Algerabrug op 22 oktober 1958.

Na afloop van de autoparade loopt de toegestroomde bevolking over de Algerabrug.

Foto: Gemeentearchief Capelle aan den IJssel.

Ook de Groenedijk kreeg een fikse beurt. Er werd een tweede dijk gegooid en het tussenliggende gedeelte werd met zand volgespoten, voor ons later een ideale speelplaats. We noemden het ook wel 'de Riviera' van Capelle aan den IJssel.

Op mooie zomerse zondagen werden de centjes bij elkaar gelegd en er sigaretjes van gekocht, die dan lekker stiekem opgerookt werden. En dus niet naar de zondagschool! Dus dan met de kerstviering maar een dun boekje ontvangen; dit was een beloning voor het op de zondagschool opzeggen van het kerstver-sje. Wat vader beslist niet leuk heeft gevonden.

Verdere ontwikkeling en afbouw van de stormvloedkering wordt in het boek aan de hand van foto's en beschrijvingen overduidelijk en indrukwekkend weergegeven. Terwijl wij geleidelijk de uiteindelijke realisatie met eigen ogen hebben kunnen zien. Tot de opening daar was. Een heel feest!

Een herinnering nadat de brug al een heel tijdje opengesteld was wil ik nog wel even kwijt. Op een mooie zomerse zondagmorgen liepen mijn vader en moeder over de Algebrabrug op weg naar vrienden in Krimpen aan den IJssel, al keu-velend de omgeving beijkend en genietend van het weidse uitzicht over de slingerende Hollandsche IJssel onder zich. Zegt vader tegen moeder: "Kijk daar eens, ze zijn aan het waterskiën, mooi hè." Het sportende gezelschap komt dichterbij en maakt een sierlijke draai net voor de Algerabrug. "Joh, het lijkt je zoon Ron wel", roept mijn schrikkende moeder. Ze had gelijk. De schrik was ook wel te begrijpen, want Ron moet een jaar of twaalf geweest zijn. Reken maar, dat daar later op die dag nog wel over gesproken is

Dit waren zomaar wat herinneringen, die aan de hand van het boekje bij ons boven zijn komen drijven. Groetjes van

Ron en Ren van Kooij

Schoolmeester in Capelle in de Franse tijd

Wie in 1799 de schoolmeester van Capelle was weet ik niet, maar toeval-
lig kreeg ik wel zijn arbeidsvoorwaarden onder ogen. Ze staan beschre-
ven in 10 “Conditien waarop ‘t schoolmeestersamt en de klokkeluiders-
bediening te Cappelle op d’IJssel zal begeben worden”, gevolgd door 5
condities voor koster, voorzanger en doodgraver.

Het was in de Franse tijd, en er was net een overeenkomst gesloten tussen de
kerk (de Nederlands Hervormde, toen Gereformeerde gemeente geheten) en de
“municipaliteit”, het gemeentebestuur dat gekozen was door de burgers. De
scheiding was nieuw en de taken moesten ook opnieuw worden verdeeld. De
schoolmeester, vroeger benoemd door de ambachtsbewaarders, zou nu door
kerk en gemeentebestuur samen worden benoemd. De schoolmeester was
meestal ook koster, dus het was praktisch, maar de municipaliteit hield wel dui-
delijk de touwtjes in handen.

De schoolmeester ontving 100 gulden per jaar als betaling door het Ambacht,
dus het wereldlijk bestuur. Dat kon hij op enkele manieren aanvullen. Het be-

Dorpsschool naar schilderij van P. van Dijke (1864)

langrijkste was het schoolgeld. De leerlingen werden echter niet naar sociale klassen ingedeeld, zoals in de daarop volgende eeuw bijna algemeen was. Iedereen betaalde naar gelang het lespakket: 1 stuiver voor een “letterleerling, speller of lezer”, 2 stuivers als er ook schrijven geleerd moest worden, en 3 stuivers als het kind bovendien een “cijfferleerling” was. Als een kind maar voor een halve week naar school kwam hoefde hij ook maar half geld te betalen. Voor boeken, papier en pennen mocht de meester geld vragen, maar wel na toestemming van de municipaliteit. Een instructie over het te geven onderwijs zou later volgen.

De schoolmeester had vrij wonen in het schoolhuis, maar hij moest wel een of twee kamers vrijhouden voor de vergaderingen van het gemeentebestuur en daar voor vuur en licht zorgen. Als vergoeding kreeg hij daar 50 gulden per jaar voor. Verder moest hij zorgen voor de berging en inventarisatie van de dijkgereedschappen, kasten, kisten en verdere eigendommen van het Ambacht. Maar de meester had meer te doen. Elke dag moest om 12 uur 's middags de klok een kwartier lang geluid worden. Daarbuiten mocht niet geluid of geklept worden zonder toestemming van de municipaliteit, maar als de municipaliteit wilde dat er geluid werd moest dat ook onmiddellijk gebeuren, zonder extra vergoeding. De kerk had dus weinig meer over de klok te zeggen.

De lestijden waren van 9 tot 12 en van 1 tot 4 uur. Alle zaterdagmiddagen waren vrij, en met Pasen, Pinksteren en de Kerstweek was er een halve of hele week vrij. Voor extra vrije dagen moest de municipaliteit toestemming geven. Van 15 maart tot 1 november moest de school verwarmd worden, maar de kinderen moesten de turf meebrengen.

Kerkmeesteren en kerkeraden hadden wel het recht een koster, tevens voorzanger en doodgraver aan te stellen, maar de municipaliteit hield ook hier een stevige vinger in de pap. Vermoedelijk zou het wel meestal om dezelfde persoon gaan, want in de ‘condities’ wordt enkele malen ‘de meester’ voor deze functie aangeduid. Hij krijgt voor deze (neven)functie zelfs een beloning van 110 gulden, maar moet daar ook nog heel wat voordoen: in de consistorie vuur aanleggen bij vergaderingen en catechisatie, oppassen aan de deur, zorgen voor papier, inkt en pennen, de leden van de kerkeraad oproepen voor de vergadering, als de predikant verhinderd is dit rondzeggen in de gemeente, ‘s winters vuur aanleggen in 70 à 80 testen, waarvoor hij 40 ton turf thuis krijgt, de kerk schoonhouden, de kronen en het koperwerk schuren, glazen (ramen) wassen en witten, etc.

Daarnaast verdient hij nog wat extraatjes: de gebruikelijke inkomsten van het doodgraven, de restjes van de kaarsen als die bij de avondgodsdienst niet zijn opgebrand, en de kolen in de consistorie ‘zijn ook ten zijnent behoeve’. Bedoeld is vermoedelijk dat hij de gebruikte kolen voor de stoven of testjes voor zichzelf mag gebruiken.

Het stuk is ondertekend door kerkeraad en kerkmeesteren van de Gereformeerde Gemeente (dus de dorpskerk), en de gecommiteerden uit de municipaliteit van Cappelle op d' IJssel: G. Vroom Pz., Cornelis de Jong, Cornelis van der Starre, C. van der Sluis, Willem Hoogendijk Cz., Daniel Metzelaar, D. Louter, D.Kleij, J. van der Maas.

Een anekdote over enkele van deze bestuurders vermelden Ger Mulder en Paul Weyling in hun boek 'Verdwenen scheepshellingen'. Hoogendijk weigerde in 1813 van Kleij, jarenlang de belangrijkste baas in de gemeente, "orders van die Fransman" aan te nemen.

Suus Boef- van der Meulen

Het Capels dialect; wie kan mij helpen

Mijn naam is Stephan de Vos en ik ben student Nederlandse taal- en letterkunde aan de universiteit van Amsterdam. Ik heb een bijzondere vraag aan de leden van de HVC en ik hoop dat zij mij verder kunnen helpen. Voor een te schrijven onderzoek, ben ik op zoek naar mensen die nog Capels dialect kunnen praten of die nog weet hebben hoe dit vroeger klonk.

Dat er binnen het oude Capelle duidelijke verschillen bestonden tussen Schenkel, Keeten, Kralingse Veer en het eigenlijke dorp ben ik me ten zeerste van bewust het zou mooi zijn als ik voor alle kernen mensen zou hebben om zodoende de verschillen goed in kaart te brengen maar het gaat me vooral om het meest authentiekste dialect en dat werd vooral gesproken in de buurtschap Keeten en in het oude dorp.

Het onderzoek houdt in dat ik bij mensen op bezoek ga/met mensen ga spreken en ze vervolgens wat simpele vragen stel over het leven van vroeger en uiteraard over de taal van vroeger (bv: 'zeiden jullie butter of boter?' 'Werd er hier gesproken van zeun of juist meer van zoon?' enz).

Mocht het onderzoek genoeg materiaal opleveren, vind ik het geen enkel bezwaar om er een artikel over te schrijven voor jullie vereniging..... misschien dat er zelfs een boek over het Capels dialect in zit, wie zal het zeggen. Indien er vragen zijn of u wilt meer weten dan mag u mij altijd bellen op : 06-50230511 of 010-4625058.

*Met vriendelijke groet,
Stephan de Vos*

DE BEURSVLOER;

FIRMA VAN DELFT INFRA HELPT DE HVC

22 april j.l. heeft de eerste Capelse Beursvloer plaatsgevonden. Georganiseerd door de gemeente Capelle aan den IJssel, de vrijwilligerswinkel en Bureau Laet. De bedoeling hiervan is dat bedrijven en organisaties in Capelle elkaar ontmoeten. ‘Organisaties zitten soms te springen om zaken die bedrijven met plezier aanbieden, omdat ze maatschappelijke doelen van organisaties willen ondersteunen. De beursvloer brengt vraag en aanbod bij elkaar’, aldus de organisatie.

Vrijwilligersorganisaties als de HVC mochten van te voren drie verzoeken indienen. Wij hebben ervoor gekozen om met name hulp te vragen bij het inrichten van de buitenruimte bij het Beijerincgemaal. Daar willen we op den duur een soort ‘buitenmuseum’ van maken. Op bescheiden schaal, dat wel. We hebben o.a. het volgende verzoek gedaan. De HVC is door één van onze leden een stalen schouw aangeboden. Die komt te liggen in de sloot achter het J.A. Beijerincgemaal. Aan de Beursvloer hebben we gevraagd om vervoer van de schouw naar het gemaal.

Tijdens de Beursvloer heeft Van Delft Infra aangeboden dit klusje voor de HVC te willen klaren. En ze hebben heel snel de daad bij het woord gevoegd. Op vrijdag 24 april is de schouw verhuisd en nu ligt hij op het gras bij het gemaal in afwachting van een opknapbeurt.

Het bestuur van de HVC dankt Van Delft Infra heel hartelijk voor deze fantastische hulp. En voor de belofte ook de tonmolen, die nu nog voor op de weg ligt, op z'n plek te brengen.

VAN DIJKDORP TOT WOONSTAD; EEN EEUW WONEN IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Nieuw boek HVC - verschijnt november 2009 - korting voor leden HVC

Dit jaar verschijnt alweer een nieuw boek van de HVC.

Aan het boek werken zowel mensen van binnen als buiten de HVC mee. Totaal een stuk of vijftien. Teveel om hier op te noemen. Van de gemeente Capelle aan den IJssel krijgen we veel steun en medewerking. En van de Van Cappellenstichting mochten we een gift ontvangen. Daarnaast hebben diverse bedrijven en organisaties, waaronder Com.wonen, reeds ingetekend voor een afgesproken aantal boeken tegen een leuke sponsorprijs.

Kortom, de hoogste tijd om iets over het boek te vertellen aan u, de leden.

En ook u de mogelijkheid te bieden om het boek te bestellen bij voorintekening, maar dan met een leuke korting. De winkelprijs wordt € 24,95. U kunt het boek nu bestellen voor de prijs van € 19,95.

Het losse bestelformulier vindt u bij deze Nieuwsbrief.

En dan het boek zelf.

Geschiedenis van wonen in Capelle: opgetekend in boekvorm

Voor de Tweede Wereldoorlog telde Capelle aan den IJssel slechts zo'n 5000 inwoners. Een dijkdorp met enkele kernen. In de '50 er jaren kwam, onder druk van de woningnood, de eerste (sociale) woningbouw op gang in de verschillende delen van Capelle. In 1976, Capelle had toen zo'n 35.000 inwoners, werd Capelle aangewezen als groeikern. In hoog tempo moesten zo'n 6700 wonin-

gen worden gerealiseerd. Vanaf dat moment ging de groei hard. Uiteraard moesten er, naast woningen, ook voorzieningen als scholen, wegen, speelplaatsen, winkels, openbaar vervoer etc. komen. Alles moest in betrekkelijk korte tijd ontwikkeld, aangelegd, en gebouwd worden. In een periode van enkele tientallen jaren zijn wijken als Middelwatering, Oostgaarde, Schollevaar en later 's-Gravenland en Fascinatio 'tot bloei gekomen' of zoals u wilt 'uit de grond gestamp'.

VAN DIJKDORP TOT WOONSTAD

EEN EEUW WONEN IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL

boek verwacht
najaar 2009

De inhoud

Dit boek gaat over Capelle als een zich ontwikkelende en groeiende woonstad. Daarbij worden de stedenbouwkundige, sociaal-maatschappelijke en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen van deze periode in kaart gebracht.

Waar eerdere boeken van de HVC en ook het boek dat Frans van Es en Paul Weyling aan het voorbereiden zijn over de middenstand in Capelle (verschijnt 2011), vaak gaan over de oudere geschiedenis, ligt het accent bij 'Van Dijkdorp tot Woonstad; een eeuw wonen in Capelle aan den IJssel' met name op de laatste vijftig jaar.

Waarom is Capelle geworden zoals het nu is. Hoe bouwde men hier wijk na wijk en welke rol speelden de reeds aanwezige bewoners daarin? Welke betekenis heeft Rotterdam als grote buur hierbij gehad? Wat zijn belangrijke momenten en gebeurtenissen uit deze periode?

Dit deel van het boek is niet alleen gebaseerd op documentatie, maar ook op verhalen van personen die in deze periode een cruciale rol hebben gespeeld. Foto's en ander beeldmateriaal zullen de ontwikkelingen verbeelden en verleevendigen.

Daarnaast wordt gekeken welke typen woningen er in de afgelopen decennia zijn ontwikkeld en hoe gaandeweg de eisen die aan de woningen zijn gesteld, veranderden. In totaal zullen een twintigtal typen woningen (van de klassieke dijkwoning, boerderij en notariswoning via de duplexwoning naar de portieken galerijwoning, en eengezinswoning) besproken worden. Bij elke type woning komen bewoners aan het woord. En ook hier veel foto's en ander beeldmateriaal.

**Het boek krijgt een omvang van ca. 200 blz.
Het verschijnt in de 2e helft van november 2009.**

Het is voor het eerst dat deze 'woongeschiedenis' van Capelle aan den IJssel zo uitgebreid gedocumenteerd en beschreven wordt in een boek. In die zin is het een UNIEK BOEK.

Een boek dat alleen tot stand kan komen omdat zoveel mensen, van binnen en buiten de HVC, hun medewerking verlenen. Ook in die zin is het een UNIEK BOEK.

Wilt u nog meer weten?

Bel of mail naar Anneke van den Bremen;
010 - 28 49 548 / anneke.van.den.bremen@xs4all.nl

De opening van de tentoonstelling 'Blik op West'

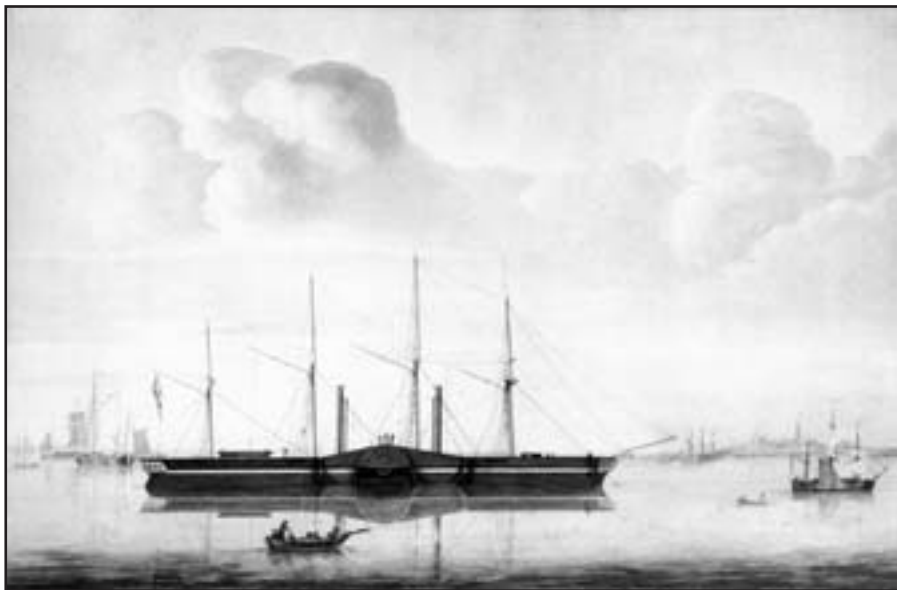
Op zaterdag 2 mei opende de HVC de tweede expositie in de aula van de Oude Begraafplaats aan de Nijverheidstraat. Heel toepasselijk juist in deze buurt, omdat het onderwerp van de tentoonstelling de omgeving van de Nijverheidstraat betrof en ook de dijk zelf, vroeger zo levendig en dichtbebouwd en nu zo strak en bijna leeg.

Het was een prachtige dag en de opening trok dan ook veel belangstelling. Na de opening door onze voorzitter, Anneke van den Bremen, hadden Rein Kraaij en ik de eer om de bezoekers welkom te heten en mee te nemen naar wat voor velen van hen een echt feest van herkenning was. Verhalen kwamen los, al dan niet onder het genot van een feestelijk glaasje en discussies ontstonden over wie waar had gewoond en hoe het die of gene verder was vergaan. Het werd dan ook een bijzonder levendige bijeenkomst en de bezoekers waren zonder uitzondering erg enthousiast over het getoonde. Ook de maquette van de scheepswerf van Hoogendijk werd bewonderd en zal er toe leiden dat er binnenkort een blad met extra informatie over het schip de 'Atlas' bij de maquette zal worden neergelegd.

Als u nog niet naar de tentoonstelling geweest bent, elke zaterdagmiddag tussen 13.30 en 16.00 uur bent u (weer) van harte welkom!

*Twee van de samenstellers van de tentoonstelling openen voor u de deur. Links de coördinatrice Anneke Schef-fer en rechts Rein Kraaij.
Foto: Kees Grandia*

*Aquarel uit 1828 van Zr. Ms. "Atlas" door E.A. van Vlooten.
Foto: Maritiem Museum Rotterdam)*

Zr. Ms. Atlas

De gebroeders Willem en Jan Hoogendijk, scheepsbouwers te Capelle aan den IJssel kregen op 18 augustus 1824 opdracht van de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij tot bouw van een door ir. Gerhard Moritz Roentgen ontworpen vier-mast zeil-stoomschip voor de pakketdienst op Oost-Indië dat de naam van Zr. Ms. ATLAS zou krijgen.

De ATLAS was 72,00 m. lang, 9,15 m. breed (maar 17,00 m. bij de raderkasten), 7,72 m. hol en had een waterverplaatsing van 1200 ton. Met deze afmetingen was de ATLAS in 1829 het langste schip ter wereld!! Een monster steamboat zoals The Times haar toen omschreef. Sindsdien is in Nederland nooit een langer houten schip gebouwd.

Aan boord was accommodatie voor 200 passagiers.

John Cockerill in Seraing kreeg de opdracht de drie koperen ketels en drie la-gedruk stoommachines te leveren.

Om de bouw te realiseren werd door de firma Hoogendijk haar werf nabij Kra-lingsche Veer (op de plaats waar later de kunstmestfabriek heeft gestaan) aan-gepast door inpoldering van een gedeelte van de Maas.

Zowel voor als tijdens de gehele bouw stuitte men steeds opnieuw op grote problemen:

- zo bezweek in de nacht van 11 op 12 november tijdens een hevige storm het westelijk deel van de dijk,
- drie dagen later rees het water opnieuw waardoor veel materiaal van de werf werd weggespoeld.

Ook het te late opleveren van de machines was desastreus waardoor de door koning Willem I geëiste deadline van 31 december 1825 niet werd gehaald.

Op 23 maart 1826 zou de ATLAS eindelijk van stapel lopen. Van heinde en verre kwamen genodigden en nieuwsgierigen kijken, maar al wat gebeurde, geen tewaterlating.

Op 31 maart heeft men met een aantal stoomsleepboten het schip alsnog van de helling gesjord en versleept naar de Boompjes te Rotterdam om daar afgetimmerd te worden en de machines in te bouwen. Nadat omwonenden over geluidsoverlast hadden geklaagd (ook toen al!) moest het schip op last van het stadsbestuur worden verhaald naar Feijenoord aan de overkant van de rivier.

Op 27 augustus 1829 werd de Zr. Ms. ATLAS voorlopig door de marine overgenomen; voorlopig omdat aan de machines nog erg veel mankeerde.

Van 23 tot 25 november 1829 voer de ATLAS op eigen kracht naar de marinehaven Hellevoetsluis. Tijdens deze korte vaart kwam aan het licht dat de machines onbetrouwbaar waren, dat de ketels niet op druk gehouden konden worden en dat ze te weinig vermogen ontwikkelden. Cockerill kreeg opdracht de nodige aanpassingen en reparaties te verrichten. De ATLAS werd in winterlaag gelegd in de monding van het nieuwe Voornsche Kanaal, dat voor dit doel echter eerst moest worden uitgediept.

In het voorjaar en in de zomer van 1830 werden enkele proefvaarten gehouden. Men kwam tenslotte tot de conclusie dat Zr. Ms. ATLAS totaal ongeschikt was voor de pakketdienst op Oost-Indië. In juli 1832 werd het casco verkocht en in 1833 te Middelburg gesloopt.

De machines werden in 1833 geplaatst in de PYLADES, eveneens een mislukking die op haar eerste uitreis nabij Goeree zonk.

De ATLAS was voor Hoogendijk, Roentgen, de NSBM, Cockerill, de koning en de marine een grote deceptie geworden. Zij waren duidelijk hun tijd te ver vooruit geweest.

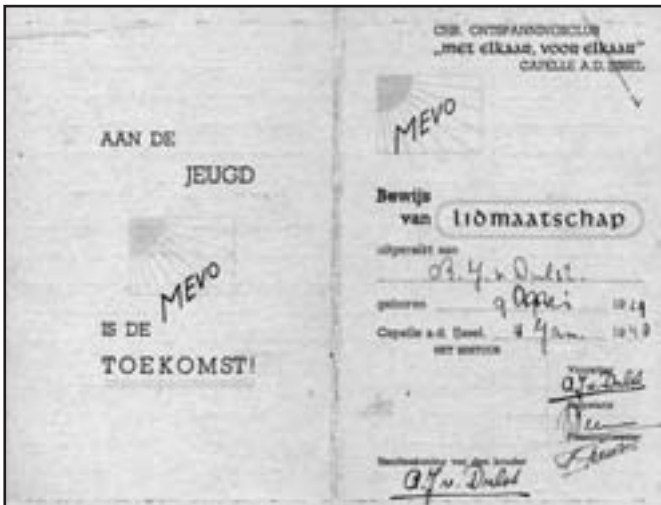
Ook met de geestelijke vader van Zr. Ms. ATLAS liep het slecht af. Roentgen werd in 1849 krankzinnig en overleed in 1852 in het gesticht Meerenberg te Bloemendaal.

Gesproken geschiedenis

1946-1948 Christelijke Ontspanningsvereniging MEVO

Na de oorlog was er niet veel ontspanning. Een aantal jongeren was de knapenvereniging ontgroeid en had niet veel zin om zich aan te sluiten bij de jongelingenvereniging C.J.M.V. Daarom ontstond het idee om zelf een vereniging op te richten. De zoon van de toenmalige loco-burgemeester van Capelle, Aad van Dulst, was de drijvende kracht. Hij had het organiseren van zijn vader meegekregen. Zo ontstond in 1946 de club MEVO dat stond voor 'Met Elkaar Voor Elkaar'.

Er werden lidmaatschapskaarten gedrukt, waarop werd aangetekend wanneer je betaald had. De contributie was f 0,25 per week. Voorzitter werd Aad van Dulst. Theo Teeuwen werd secretaris en Henk van der Marel werd penningmeester. De ouders van Adrie Stolk waren vader en moeder in de van Capellenstichting en die gaven toestemming om de mangelkamer daar te gebruiken als vergaderruimte. Behalve de genoemde vier waren ook nog lid Arie van Kooij, Arie van der Marel, Nico Maat, Teunis Treuren, Adrie Kok, Leen van Dam, Wim Kalkman, Cor Buis, Rien van de Berg, Gerrit van Vianen en Jan van der Sluis. Het lidmaatschap van Adrie Kok leverde nog al wat discussie op omdat hij op zondagmiddag voetbalde. Doordat de studie voorrang kreeg, loste dit probleem zich uiteindelijk vanzelf op. Er werd op zondagavond vergaderd. Dan werd er geopend met gebed. Vervolgens werden de notulen van de vorige ver-

Een lidmaatschapskaart van de vereniging. Binnen werd de contributie bijgehouden.

gadering besproken en dan kwamen nieuwe initiatieven ter discussie. Er werden sprekers uitgenodigd zoals kapitein Schmelser, die in Indië was geweest en heel boeiend sprak over de politionele acties.

Er werd hard gewerkt aan een toneeluitvoering. De eerste uitvoering vond al plaats in 1946 in het CJMV-verenigingsgebouw aan de Kanaalweg. In dat gebouw werden ook kerkdiensten gehouden totdat de Goede Herderkerk klaar was. Later kreeg het gebouw de naam "De Uitkomst", waar feesten, vergaderingen en partijen plaatsvonden. Ook was het ooit nog gymnastieklokaal. Er werden een paar komische sketches uitgevoerd, gevolgd door een groot toneelstuk. Om de bezetting rond te krijgen werden een aantal plaatselijke dames gevraagd om mee te doen. Zoals Janny Verkaik, Bep Koppenol, Corrie van Staveren en nog anderen. Ook later werd er, als er dames nodig waren voor toneel korfbal of wandelen, een beroep gedaan op de dames van de Johan van der Veeckengroep van de padvinderij. Om de financiën te versterken werd er entree geheven en in de pauze werd een verloting gehouden met een aantal taarten als prijzen. Dat was voor die tijd heel wat omdat voedsel toen nog op de bon was. De prijs van de lootjes f 0,10 was zodanig dat er meestal voor een gulden loten werden gekocht. De eerste uitvoering werd geopend door burgemeester Van Dijk. De zaal zat vol en de kas was goed gevuld.

In 1946 ging de vereniging ook samen op vakantie. Op Texel werd gelogeed in een oude veeschuur met op de binnenplaats een grote waterput. Daar kwam het drinkwater uit, ook voor de bureu. Veel water stond er niet in en toen Nico Maat zijn zeep in de put liet vallen, riep de buurvrouw: "Moeder Maria, nu moeten we zeepsop drinken." Een lat met een spijker bracht hier uitkomst. De

*De voorkant van het programmablade van de uitvoering
"Breng eens een zonnetje"*

jongens waren met de trein naar Den Helder gereisd en met de boot naar Oude Schild. Daar was geen openbaar vervoer zodat het elke dag wandelen was geblazen. De jongens waren een goede klant bij de bakker zodat ze de snijkoek zonder broodbon kregen. Er was een oud winkeltje waar ze drop verkochten. En eens in de week kwam een strontwagen de wc tonnen legen omdat er nog geen riool was. In de duinen stonden waarschuwborden voor het gevaar van mijnen. En op het strand lagen bergen oude munitie en ook daar borden met doodskoppen erop. Sommige betonnen bunkers waren door de zee onderspoeld en lagen voorover gevallen op het strand. Een paar jongens waren bij de slufster een zandbank opgegaan maar kwamen lijkleek terug. Er bleken tentakels van mijnen uit het zand omhoog te steken. In de duinen was echter ook een diorama van opgezette dieren die op Texel voor kwamen. In 1947 was er weer een uitvoering en de jongens gingen ook weer samen op vakantie. Dit maal naar Ermelo. Dat gebeurde nu op de fiets. Ze sliepen op een eendenboerderij. Omdat de 2200 eenden nieuwe kooien hadden gekregen sliepen de jongens in de oude hokken. Ze gingen naar het IJsselmeer, Elburg, Harderwijk, Elspeet, het kasteel Staverden en 't Solsegat en Uddel. Als ze 's avonds in het donker terugkwamen van een tocht begonnen al die eenden te kwaken. Dat was een oorverdovend lawaai. Er werd ook gevoetbald tegen een elftal van het CJMV. Daarvoor betaalden ze f 5,00 voor het zwerversterrein.

De reünie in oktober 1982. Staand v.l.n.r. Adrie Stolk, Henk van der Marel, Adrie Kok, Arie van Kooy, Wim Kalkman, Aad van Dulst, Theo Teeuwen en Arie van der Marel. Zittend v.l.n.r. Jan van der Sluis, Nico Maat en Gerrit van Vianen.

In 1948 was er een uitvoering “Breng eens een zonnetje”. Voor de schets “De verdraaide sectie” werd een apart decor gemaakt van aan elkaar geplakte behangbanen die na droging werden beschilderd. Ze werden op ragebolstelen opgerold en bovenaan het toneel opgehangen en uitgerold. In augustus werd het blijspel “Paul speelt het klaar” opgevoerd. Het decor bestond weer uit geprepareerd behang en de het meubilair in het stuk werd geleend van de familie Sluyter aan de Kanaalweg. Daarna ging de vakantiereis weer op de fiets naar Ginkelduin in Leersum. Daar huurden de jongens drie vakantiehuysjes. Comfort zat er niet in. Er waren stapelbedden, een elektrisch kookplaatje en een plank om boodschappen op te leggen. Buiten was een stellage die als watertoren dienst deed. Daaruit tapte je water voor het koken en om te wassen. Dat was alles. Er waren excursies naar Austerlitz en de Langbroekerwetering met zijn kastelen en landgoederen. Om er te komen moest je altijd de Overberg over. Dat was een hele trap, steil. Eraf ging beter. In één van de andere huysjes zat de familie Bosman met twee dochters. Adrie Kok is later met de jongste dochter Maartje getrouwd.

Al deze vakanties kwamen voort uit de activiteiten van de MEVO. Zoals de uitvoeringen. Er was zelfs een jaar met twee uitvoeringen. Dat was in Capelle een unicum. Maar de jongens werden ouder, de studie eiste zijn tijd en de militaire dienst ging komen. Daarom is de MEVO uiteindelijk opgeheven. In 1949 liepen een aantal jongens nog met een aantal meisjes mee in een 30 km mars van de IJssel en Lekstreek.

In 1982 heeft Jaap van der Sluis een reünie georganiseerd in een zaaltje bij de Dorpskerk. Iedereen was ondertussen getrouwd en de echtgenotes waren meegkomen. Maar het kostte veel moeite om allen op één dag bij elkaar te krijgen want iedereen had zo zijn eigen activiteiten. Maar uiteindelijk lukte het toch. Bij de reünie is geïnventariseerd wat iedereen was geworden. Hier volgt dat lijstje. Rien van de Berg was tuinder, Leen van Dam manufacturer, Aad van Dulst burgemeester, Wim Kalkman dominee, Adrie Kok werktuigbouwkundige op de grote vaart, Arie van Kooij werkte op een scheepvaarthandelskantoor, Arie van der Marel was plaatwerker, Henk van der Marel had een eigen bedrijf in de staalbouw, Nico Maat was ingenieur bij NS vervoer, Adrie Stolk was hoogleraar in de tandheelkunde, Jan van der Sluis was opzichter schilderwerken bij een woningcorporatie, Theo Teeuwen was ingenieur, Teunis Treuren was bij de PTT expediteur in de buitendienst, Gerrit van Vianen was metaal-draaier en Cor Buijs was aannemer.

Jan van der Sluis

BLOEMLEZING UIT HET NOTARIEEL ARCHIEF

Stand van zaken

Eind april waren samenvattingen gemaakt van 1937 Capelse akten, en 1646 daarvan waren op internet te vinden! U kent het adres: www.gemeentearchief.rotterdam.nl. Het bereiken van de 1500-grens is via een persbericht door het gemeente-archief verspreid, en alle streekbladen plus Radio Capelle hebben er aandacht aan besteed. De HVC was daarmee opnieuw positief in het nieuws.

Ca. 25% van de tot nu toe bewerkte akten dateert uit de 17e eeuw, de overige uit de periode 1890 - 1912.

Voorbeelden

Niet altijd is de inhoud spectaculair, maar de flarden van het dagelijks leven die uit het oude papier tevoorschijn komen, maken soms wel nieuwsgierig. Zo vond Cees van Yperen dat op 27 mei 1892 in Rotterdam een openbare verkoping plaatsvond van meubelen en huisraad van twee prominente Capellenaars: dominee Lambertus Doedes Dirkszoon en oud-burgemeester Jonkheer Cornelis van Berenstein. Dat is wel erg toevallig. Paul Weyling gaat proberen uit te zoeken of hier een bijzonder verhaal achter zit.

In 1672, het rampjaar, moet er gevochten worden, en ook Capellenaren worden ingeschakeld. 10 gulden kregen Claes Adriaensz van der Duijn en Corstiaen Leendersz Koevoet van schout, ambachtsbewaarders en het gerecht van Capelle, voor het geweer dat zij in Deventer moesten achterlaten. Dat verklaren zij voor notaris Maes in 1673 op verzoek van twee mannen uit Stolwijck. Maakten die wellicht aanspraak op een soortgelijke vergoeding van hun bestuurders?

Testamenten zijn vaak saai: een echtpaar benoemt de langstlevende van hen beiden tot erfgenaam, en regelt dat de kinderen goed verzorgd achterblijven. Maar als het gaat om bewoners van ons "kasteel", het Huis van Cappelle, wordt de belangstelling toch gewekt. Dat waren, op 10 mei 1694, Martinus van Waeyenburch en Margarita Hendrixdr, en een minderjarige zoon. Helaas geen woord over hun bezittingen.

Een ander belangrijk man, mr. Egbert van Berlicum, oudschepen van Schieland, blijkt een huis met hooiberg en schuur verhuurd te hebben aan Sier Cornelisz van Sperwoude, maar de staat van onderhoud blijkt in 1686 dermate beroerd, dat Sier diverse getuigen weet te vinden die verklaren dat er gaten in het dak en de muren zitten, en dat het hooi dermate verrot is dat het nog slechts als

mest te gebruiken is. Het pompwater dat voor de koeien en voor het koelen van de melk bestemd was, stonk dermate, dat de mensen bij het pompen het huis uitvluchtten. Er volgt een rechtszaak.

Conflicten en criminaliteit zijn van alle tijden. Veel kwesties hebben met belastingen te maken. Op een avond in 1674 varen de deurwaarder en de schepen van Cappelle naar Schinckelsveen, waar bakker Willem Willemsz Bleijcker woont. Daar blijken 26 nog warme tarwebroden en 69 roggebroden te liggen, die niet voor de belasting zijn aangemeld. Ze zouden in beslag genomen worden en aan de armen geschonken, als de vrouw van de bakker niet uitgelegd had dat ze voor een begrafenismaal waren, en beloofde zelf brood aan de armen en de gerechtsdieners te zullen brengen.

Een vierwielige wagen, gestolen van Jan Crijnen van der Cruijff te Heeckendorp, wordt op 11 september 1672 door twee van zijn plaatsgenoten ontdekt in de schuur van Arien Tas te Cappelle.

In getuigenverklaringen worden scheldwoorden vaak letterlijk weergegeven. Dan komt het verleden heel dichtbij. Twee broers uit Ouderkerk, Jacob en Jan Jansz, scholden Neeltje Barends, dienstmaagd van Jacob Pietersz Cool, die de koeien zat te melken, als volgt uit: “swijght jou sacramentse uitgebruijde hoer of ick bruij jou op jouw bast” (2 augustus 1671). Nee, het waren gelukkig geen Capellenaren...

Niet alleen Capelse zaken

In Capelle gevestigde notarissen behandelen vaak zaken die zich in andere plaatsen afspelen. Zo woonde notaris Everard Maes eerder 30 jaar in Ouderkerk, en dat verklaart waarom in zijn boeken zoveel Ouderkerkse zaken voorkomen. Zelf ben ik bezig met het boek van notaris Jacob Vergilst, die eerder in Delfland gevestigd was. Zijn zaken (1657-1670) spelen zich bijna uitsluitend in Zevenhuizen af. Ze zijn trouwens wel interessant: er is daar een heftige bestuurscrisis annex corruptiezaak in 1660/61. De schout heeft blijkbaar pachtgeld achtergehouden en wordt gedekt door de ambachtsheer van Voorhout. De secretaris, die vervangen dreigt te worden, weet zelfs een kleine 500 handtekeningen en handmerken in zijn voordeel te verzamelen! Maar ja, het heeft niets met Capelle te maken.

Suus Boef-van der Meulen

VRAGEN VAN DE BEELDBANK

Na de vorige Nieuwsbrief waarin wij u om meer informatie vroegen over de leerkrachten op de o.b.s. 't Slot, hebben wij dit keer een echt raadsel, waar ook de geschiedkundigen en echte kenners van Capelle-West geen oplossing voor hebben.

De foto heeft dan ook nog geen beeldbanknummer (het zogenaamde CAPHV-nummer), maar wij willen hem wel graag opnemen. Hiervoor moeten we natuurlijk wel weten: waar is hij genomen???

Het betreft hier een kleurendia van een kippenhok met bijbehorende levende have en de hand van iemand (man of vrouw?) die de kippen voert en is genomen aan of nabij de Nijverheidstraat.

Onze vraag aan u: waar staat of stond dit kippenhok en van wie is de hand die het kippenvoer uitstrooit? Uw antwoorden en alles wat u er nog over kunt vertellen, kunt u telefonisch of per e-mail aan ons doorgeven. Bij voorbaat dank, want wij weten het deze keer echt niet!

WAT LIGT ER OP DE PLANKEN VAN HET DEPOT?

**Daar liggen drie houten voorwerpen
waarvan we niet weten wat het zijn.**

Het gaat om een klos (foto 1 rechts) van 20 cm, \varnothing ca. 12 cm met aan de uiteinden een ijzeren band en in lengterichting een gat door en door.

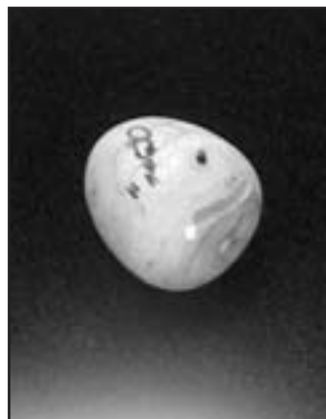

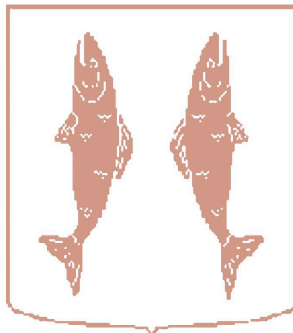
De andere twee voorwerpen (foto 2 en 3 onder) zijn eivormig, resp. 22 cm en 15 cm lang met een \varnothing van ca. 15 c.q. 12 cm. Beide eveneens met een gat in lengterichting en net boven de afgeplatte kant een gleuf met een soort katrol.

De vraag is; wat zijn dit, waar werden ze voor gebruikt - in welk beroep of bij welke sport?

Wij vragen hierbij uw hulp.

Graag uw reacties sturen per post of e-mail naar de HVC.

AVW Vakpers BV

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL
Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel
Redactieadres: Nieuwe Laan 107, 2902 BW Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010 - 450 60 08 Mobiel: 06 - 22 86 73 65
E-mail: bram.van.bochove@planet.nl